

MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA GIYOHVANDLIKNING YUZAGA KELISH SABABLARI, PSIXOLOGIK MUAMMOSI VA UNI BARTARAF ETISHDA MAKTAB PSIXOLOGINING VAZIFASI

Mamadaliyeva Maftunaxon Sherzod qizi

Farg'ona viloyati Oltiariq tuman MMTBga qarashli

28-sonli umumiy o'rta ta'lim maktab amaliyotchi psixologi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab o'quvchilari o'rtasida giyohvandlikka berilish holatlari, uning psixologik sabablari va salbiy oqibatlarini tahlil qilinadi. Giyohvandlikning shakllanishida oilaviy muhit, psixologik bosim, ijtimoiy befarqlik, tengdoshlar ta'siri kabi omillar muhim rol o'ynashi ko'rsatiladi. Shuningdek, bu muammoni bartaraf etishda maktab psixologining profilaktik, diagnostik, maslahat berish va tuzatish (korreksion) faoliyatlari yoritib beriladi. Maktab psixologining o'quvchilar bilan individual va guruhviy ishlari, ota-onalar bilan hamkorligi, sog'lom muhit yaratishdagi o'rni keng ko'lamda tahlil qilinadi. Maqolada, shuningdek, giyohvandlikka qarshi samarali psixologik va pedagogik yondashuvlar ham tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: giyohvandlik, maktab o'quvchilari, psixologik muammo, profilaktika, maktab psixologi, ijtimoiy ta'sir, psixokorreksiya, oilaviy muhit, emotsional holat, giyohvandlikning oldini olish

Hozirgi kunda, giyohvandlik, yoshlar orasida tobora keng tarqalgan muammo sifatida jiddiy tashvishlarga sabab bo'lmoqda. Maktab yoshidagi o'quvchilar orasida giyohvandlikka qarshi kurashish va uning oldini olish, nafaqat davlat, balki maktab tizimining ham asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Giyohvandlikka qarshi kurashish faqatgina jismoniy muammo emas, balki psixologik, ijtimoiy va ta'lim sohalarida ham keng ko'lamli chora-tadbirlarni talab etadi. Maktab psixologi, o'quvchilarning

psixologik holatini va ijtimoiy muhitini o'rganib, ularning giyohvandlikka qarshi kurashishda muhim rol o'ynaydi. Giyohvandlikning yuzaga kelish sabablari: Maktab yoshidagi o'quvchilarda giyohvandlikka oid muammolar bir nechta omillarga bog'liq. Quyida asosiy sabablar keltirilgan: Ijtimoiy ta'sirlar: Ko'pincha o'quvchilar giyohvand moddalarni ijtimoiy muhitda, do'stlar yoki katta yoshdagi tanishlari orqali sinab ko'rishga moyil bo'lishadi. Yoshlik davri, odamlar o'rtasidagi ijtimoiy aloqalar va ta'sirlar kuchli bo'lib, o'quvchi ularni tezda qabul qiladi. Oilaviy omillar: Oiladagi muammolar, ya'ni ota-onalar o'rtasidagi nizolar, bolaga nisbatan mehr-muhabbatning yetishmasligi yoki ota-onaning giyohvandlikka qarshi kurashishdagi yondoshuvi ham muhim ahamiyatga ega. Oilaviy inqirozlar o'quvchining psixologik holatini buzishi va giyohvand moddalarni sinashga undashi mumkin. Psixologik va emotsional muammolar: Maktabda o'quvchilarning emotsional va psixologik holati ham giyohvandlikka yo'l ochishi mumkin. O'quvchilar o'zlarini yakkalanmagan, ishonchsiz, depressiv his qilganda, ular giyohvand moddalarga murojaat qilishlari mumkin, chunki bu ular uchun biror tarzda qisqa muddatli yengillik yoki qochish imkoniyatini taqdim etadi. Bilim yetishmovchiligi va ta'lim darajasi: Giyohvandlikning tarqalishi haqida o'quvchilarga yetarlicha ma'lumot berilmasligi, maktabda giyohvandlikka qarshi tushuntirish ishlarining kam bo'lishi ham o'quvchilarni xavfli holatga solishi mumkin.

Giyohvandlikning psixologik muammolari:

Giyohvandlik o'quvchilarda nafaqat jismoniy, balki psixologik muammolarni ham keltirib chiqaradi.

Ular orasida eng keng tarqalgan psixologik muammolar quyidagilar:

Depressiya: O'quvchilarda giyohvandlikka duch kelish, ko'pincha chuqur depressiya holatiga olib kelishi mumkin. Giyohvand moddalar, ularning vaqtinchalik ruhiy yengillik yoki qochish istagini qondirishi, aslida muammolarni yanada chuqurlashtiradi.

Ijtimoiy yakkalanish: Giyohvandlikka moyil bo'lgan o'quvchilar ko'pincha jamiyatdan ajralib qoladilar. Ular o'zlarini yolg'iz his qilishlari va boshqalar bilan aloqalarini yo'qotishlari mumkin.

O'ziga nisbatan past baho: Giyohvand moddalarga qaramlik, o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchni yo'qotishiga olib keladi. Ular o'zlarini noqulay va kam baholashadi.

Aggressiya va impulsivlik: Giyohvand moddalarning ta'siri bilan o'quvchilarda jiddiy xulq-atvor o'zgarishlari ro'y berishi mumkin. Bu, o'z navbatida, o'qish va ijtimoiy munosabatlarda muammolarni keltirib chiqaradi.

Maktab psixologining vazifasi: Maktab psixologi giyohvandlikka qarshi kurashishda muhim rol o'ynaydi. Uning vazifalari quyidagilardan iborat: Profilaktik ishlar olib borish: Maktab psixologi, o'quvchilarga giyohvandlikning salbiy oqibatlarini tushuntirish, ularning ruhiy holatini muntazam ravishda kuzatish va profilaktik tadbirlar o'tkazish orqali giyohvandlikka qarshi kurashishga yordam beradi.

Psixologik yordam ko'rsatish: O'quvchilarda giyohvandlikka moyillik aniqlanganda, psixolog yordamida ularning psixologik muammolari hal qilinadi. Bunga individual maslahatlar, guruh terapiyasi va maxsus treninglar kiradi.

Ijtimoiy dasturlarni ishlab chiqish: Maktab psixologi, o'quvchilarni giyohvandlikka qarshi turishga o'rgatadigan ijtimoiy dasturlarni ishlab chiqadi. Bu dasturlar orqali o'quvchilarga ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish va giyohvandlikka qarshi kurashish usullarini o'rgatish mumkin. O'quvchilarning oilaviy holatini kuzatish: Oilaviy muammolarni hal qilishda psixologlar ota-onalar bilan hamkorlikda ishlaydi. O'quvchining oilaviy vaziyatini tushunish, ularning holatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Maktab xodimlari bilan hamkorlik: Maktab psixologi o'qituvchilar, ma'muriyat va boshqa mutaxassislar bilan birgalikda giyohvandlikka qarshi strategiyalarni ishlab chiqadi. O'qituvchilarni giyohvandlikka oid muammolarni aniqlash va ularga yordam berish borasida tayyorlashda psixologning roli muhimdir.

Хулоса

Мактаб yoshidagi o‘quvchilarda giyohvandlik muammosi, nafaqat jismoniy, balki psixologik va ijtimoiy jihatdan ham katta tahdidlar keltirishi mumkin. Giyohvandlikka qarshi kurashishda maktab psixologlarining roli juda muhimdir. Ular o‘quvchilarning ruhiy holatini yaxshilash, profilaktik chora-tadbirlarni amalga oshirish va muammolarni hal qilishda asosiy yordamchi hisoblanadi. Giyohvandlikka qarshi kurashishda maktab psixologining faol ishtiroki, o‘quvchilarni xavfli odatlardan saqlash va sog‘lom rivojlanishlariga yordam berishning asosiy omili bo‘lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Halimova M.V., Shoabdurahimova U.E “O‘smirlik davrida yuzaga keladigan agressiv hulqni psixologik korreksiya qilish imkoniyatlari” Zamonaviy talim 2015
2. Mahmud Yo‘ldoshev Psixologiya fanlari nomzodi (Ijtimoiy tarmoq sahifasidan)